

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE

FEBRUARIE/MAART 2015

MEMORANDUM

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
3. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
4. Tensy ander getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
6. Hierdie memorandum is nie vir publieke verspreiding nie omdat sekere items as foutief mag voorkom. Die aanpassings is gemaak as gevolg van nuanses in sekere vrae.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voordat punte toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat die kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie.
10. Kodes: f = vreemde items; p = plasing/aanbieding.

Hierdie memorandum bestaan uit 17 bladsye.

VRAAG 1**1.1 BEGRIPPE**

1.1.1	Oortrokke bank	✓
1.1.2	Geweierde tjek	✓
1.1.3	Debietorder	✓
1.1.4	Verouderde tjek	✓

4

1.2 BANKVERSOENING**1.2.1 Verduidelik hoe hierdie verlies van R24 000 in die boeke hanteer sal word.**

Enige EEN geldige antwoord ✓✓

Verwagte antwoorde:

- Teken op in KBJ en beskryf as verlies as gevolg van diefstal.
- Pas omsigtigheidsbeginsel toe om bank te verminder en om die verlies op te teken

Verduidelik hoe Roy so 'n verlies in die toekoms kan vermy. Verskaf TWEE punte.

Enige TWEE geldige antwoorde ✓✓

Verwagte antwoorde:

- Dring aan dat alle kontant wat ontvang word, daagliks in die Bank gedeponeer word.
- Skeiding van pligte waar een persoon kontant kollekteer (ontvang) en 'n ander die kontant deponeer.
- Kontroleer dokumentasie op 'n daaglikse basis; kwitansies en deposito's moet ooreenstem.

4

1.2.2 Bereken die korrekte saldo in die Bankrekening op 31 Oktober 2014.

16 160 ✓ – 2 710 ✓ – 1 650 ✓ + 450 ✓ - 24 000 ✓
 = oortrokke bedrag van 11 750 ☒ een deel korrek

6

1.2.3 Gee 'n gepaste rede vir die inskrywing uit die Bankversoeningstaat van die bedrag foutiewelik gedebiteer, R2 500.

Enige gepaste rede ✓✓

Moontlike redes:

- Die bank het foutiewelik 'n tjek van 'n ander klant in die lopende bankrekening van die onderneming getoon.
- Die bank het 'n inskrywing (bv. bankkoste, debietorder) op die debietkant van die bankstaat gedupliseer.

2

1.2.4 Die kantoorassistent van Manto Handelaars neem geld uit die kasregister om betalings vir besigheidsuitgawes te maak.

Verduidelik waarom dit slegte rekeningkundige praktyk is.

Enige geldige verduideliking ✓✓

Verwagte antwoorde;

- Alle kontant moet in geheel gedeponeer word om te verseker dat interne beheer nie ingedrang kom nie
- Dit sal tot wangebruik en die moontlikheid van bedrog lei want daar sal geen goedkeuring of dokumentasie wees nie

Verskaf EEN punt van advies aan Roy.

Enige EEN geldige punt ✓✓

- Stop hierdie praktyk onmiddellik en gebruik die kleinkasstelsel vir daaglikse uitgawes.

4

1.3 KREDITEUREVERSOENING

**1.3.1 KREDITEUREGROOTBOEK VAN NKOMAZI HANDELAARS
MALELANE VERSKAFFERS (KG 7)**

Saldo volgens Grootboek	47 064
Fout herstel op faktuur 346	✓✓ -1 512
Regstelling van korting op tjeknr. 207	✓✓ 1 000
Regstelling van fout op faktuur 135	✓✓ 6 929
Rente	✓ 29
een deel korrek	☑ 39 652

8

1.3.2 KREDITEUREVERSOENINGSTAAT OP 30 SEPTEMBER 2014

Saldo volgens Krediteurerekeningstaat	40 271
Kredietnota foutief geboekstaaf (816 x 2)	(1 632) ✓✓
Korting nog nie opgeteken nie	(2 532) ✓✓
Handelskorting uitgelaat	(981) ✓
Faktuur na rekeningstaat datum uitgereik	4 526 ✓
Saldo volgens Krediteuregrootboek een deel korrek	39 652 ☑

7

**TOTALE
PUNTE**

35

VRAAG 2

- 2.1 **Bereken die waarde van die eindvoorraad van 145 televisiestelle op 28 Februarie 2015 deur die EIEU-metode te gebruik.**

$$\begin{array}{r} \checkmark\checkmark \quad \checkmark\checkmark \quad \checkmark\checkmark \\ 411\,750 + (55 \times R4\,875) \\ = 679\,875 \quad \checkmark \quad \text{een deel korrek} \end{array}$$

7

- 2.2 **Bereken die koste van verkope.**

$$\begin{array}{r} \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark\checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \\ R385\,000 + R1\,765\,500 - R14\,625 - R679\,875 = R1\,456\,000 \\ \text{ sien 2.1.1 } \quad \text{ een deel korrek } \end{array}$$

6

Bereken die gemiddelde winsopslag% vir die jaar behaal.

$$\begin{array}{r} \checkmark\checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \\ R847\,800 \div R1\,456\,000 \times 100 = 58,2\% \\ \text{ sien hierbo } \quad \text{ een deel korrek } \end{array}$$

4

- 2.3 **Verskaf 'n berekening om te bewys of die inligting wat die skoonmaker gegee het, waar is of nie.**

$$\begin{array}{r} \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \\ 70 + 360 - 3 - 276 = 151 \\ \text{Voorhande} \quad = 145 \checkmark \\ \text{Vermis} \quad = 6 \checkmark \end{array}$$

6

- 2.4 Jane is bekommerd dat die finale voorraad van 145 televisiestelle nie geskik vir haar onderneming is nie. Verskaf 'n berekening of syfers om haar mening te staaf en verduidelik.**

Berekening/Syfers:

Enige geldige syfers ✓✓

$$\frac{145}{276} \times \frac{365}{1} = 192 \text{ dae}$$

OF

$$\frac{679\,875}{1\,456\,000} \times \frac{365}{1} = 170 \text{ dae}$$

OF

Vergelyk voorraad voorhande)(145 eenhede) met totale verkope (276 eenhede)

Verduideliking:

- Nie geskik nie aangesien voorraad ten minste 6 maande sal hou

4

- 2.5 Lewer kommentaar of Jane se strategie om verkoopprijs te verander voordelig vir die besigheid was of nie. Verskaf syfers om jou antwoord te staaf.**

Uitstekende antwoord = 4 punte; Goed = 3; Gemideld = 2; Swak = 1; Foutief = 0

Verwagte antwoorde: ✓✓✓✓

Die strategie was suksesvol in Desember maar Jane het toe die verkoopprijs drasties verhoog in Januarie. Sy het nie die verkoopprijs verminder toe kospryse verlaag het nie. Haar mededingers sal pryse waarskynlik laat daal indien moontlik om hul marktaandeel te verhoog.

4

- 2.6 Verskaf TWEE punte om Jane te help om interne beheer van die besigheid te verbeter.**

Enige TWEE punte ✓✓ ✓✓

Moontlike antwoorde:

- Gereelde voorraadopname om voorraadverliese te kontroleer
- Verdeling van pligte om te kontroleer dat alle verkope geboekstaaf is en alle aangekoopte voorraad beveilig is.
- Heroorweeg prysbeleid om voorraad te verminder na aanvaarbare vlakke

4

**TOTALE
PUNTE**

35

VRAAG 3

3.1

Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term/begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (3.1.1–3.1.5).

3.1.1	B	✓
3.1.2	E	✓
3.1.3	A	✓
3.1.4	C	✓
3.1.5	D	✓

5

3.2.1 **GEWONE ANDELEKAPITAAL**

850 000✓ uitgereikte gewone aandele aan begin van jaar	5 737 500 ✓
150 000 gewone aandele gedurende die jaar teruggekoop (150 000✓ x R6,75 ✓)	(1 012 500) ✓
700 000 ✓ uitgereikte gewone aandele aan einde van jaar bewerking, een deel korrek	4 725 000 ☒

7

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 Julie 2013	181 900 ✓
Netto wins na belasting	813 600 ✓
Aandele teruggekoop (150 000✓ x 0,65 ✓)	(97 500) ✓
Gewone aandele dividende bewerking, een deel korrek	(595 000) ☒
Tussentyds (betaal)	315 000 ✓
Finale (aanbeveel) (700 000 x 40 sent)	280 000 ✓✓
Saldo op 30 Junie 2014 bewerking, een deel korrek	303 000 ☒

10

HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE

Netto handelsdebiteure(118 370 ✓ – 6 100 ✓ + 11 700 ✓)	123 970 ✓
SAID: Inkomstebelasting (320 900✓ – 316 400 ✓) (813 600 x ²⁸ /72)	4 500 ✓
Vooruitbetaalde uitgawes	12 430 ✓✓
TOTAAL bewerking, een deel korrek	140 900 ☒

10

3.2.2 BARGAIN HANDELAARS BPK BALANSSTAAT OP 30 JUNIE 2014

BATES			
NIE- BEDRYFSBATES	bewerking	4 985 600	✓
Vaste/Tasbare bates	balanseersyfer	4 865 600	✓
Vaste deposito		120 000	✓
BEDRYFSBATES		890 300	✓
Voorrade (355 700 ✓ + 9 500 ✓)		365 200	✓
Handels- en ander ontvangbares	sien 3.2	140 900	✓
Kontant en kontantekwivalente (351 200 ✓ + 33 000 ✓)		384 200	✓
TOTALE BATES	sien Totale Ekwiteit en laste	5 875 900	✓
EKWITEIT EN LASTE			
AANDEELHOERSBELANG	bewerking	5 028 000	✓
Gewone aandeelkapitaal	sien 3.2	4 725 000	✓
Behoue inkomste	sien 3.2	303 000	✓
NIE-BEDRYFSLASTE		227 800	
Lening: Drake Bank		227 800	✓
(295 000 ✓ + 31 200 ✓ – 98 400 ✓✓)	een deel korrek		
BEDRYFSLASTE	bewerking	620 100	✓
Handels- en ander betaalbare bedrae		241 700	✓
(197 000 ✓ + 11 700 ✓ + 33 000 ✓)			
Aandeelhouders vir dividende	sien 3.2	280 000	✓
Korttermyn deel van lening		98 400	✓
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	bewerking	5 875 900	✓

3.2.3 Bereken die netto batewaarde (NBW) op 30 Junie 2014.

5 028 000 ✓ ÷ 700 000 ✓ = 718 sent ☒ **bewerking een deel korrek**

3

3.2.4 Lewer kommentaar oor die prys aangebied vir die terugkoop van aandele. Haal toepaslike finansiële aanwysers (werklike syfers/verhoudings/persentasies) aan om jou antwoord te staaf.

Goeie antwoord met syfers ✓✓✓ bevredigende antwoord ✓✓ swak verduideliking ✓ foutief 0

Aandele was teruggekoop vir R7,40 elk.

Die NBW op 30 Junie 2014 was 718 sent (696 sent in 2013).

'n Opwaartse neiging

Die markprys op dieselfde tydstop was R9,25. Aanduiding dat beleggers belangstel in maatskappy.

Die prys aangebied was konserwatief. Die maatskappy het by hierdie transaksie gebaat. (Maar aandeelhouders wat weggegaan het is dalk nie tevrede nie)

3

3.2.5 Bereken Kyle Mason se persentasie aandeelhouding na die voorgestelde terugkoop van aandele.

$$\frac{315\,000}{610\,000 - 90\,000} \times \frac{100}{1} = 51,6\% \quad \text{✓} \quad \text{een deel korrek}$$

3

As 'n aandeelhouer, bespreek jou kommer oor die voorgestelde terugkoop van aandele. Gee ook TWEE vrae wat jy die direkteure op die algemene jaarvergadering sal vra.

Kommer: ✓✓

Enige kommentaar wat die skuif na meerderheidsaandeelhouding verduidelik

Kyle Mason sal meer as 50% van die maatskappy besit.

Hy kan homself vir 'n langer tydperk as HUB waarborg. Die % aandeelhouding het 'n groot effek op die beheer gehad.

Vrae: (Enige TWEE) ✓✓ ✓✓

- Was die ander direkteure bewus van Mason se strategie?
- Hoekom is dit nodig om die kapitaal van die maatskappy te verminder
- Die maatskappy krimp, is dit doelbewus?
- Hoekom dit so gou na die vorige vermindering doen?
- Teen watter prys sal hierdie aandele teruggekoop word?
- Hoe sal dit die likiditeit beïnvloed (bedryfsverhouding is relatief laag)?

6

TOTALE PUNTE
75

VRAAG 4

4.1 Wat is die hoofdoel van die Kontantvloeistaat?

Goeie antwoord ✓✓ Gemiddeld ✓ Foutief 0

Dit voorsien die gebruikers van die finansiële state van inligting oor die invloei en uitvloei van kontantbronne in die maatskappy.

Om te zien hoe gelde gegenereert of spandeert is en wat die
kontantvloeipositie is.

Om die verschil in die begin en eindsaldo van die bank te kan verklaar.

2

4.2 Bereken die ontbrekende bedrae (aangedui deur a, b, c en d) in die Vaste/Tasbarebate-nota vir die jaar geëindig 31 Oktober 2014.

	Bewerkings	Bedrag
a	3 000 000 – 2 500 000	500 000
b	660 000 x 20%	132 000
c	660 000 – (b)– 446 000 OF 150 000 - 68 000	82 000
d	157 500 + 48 000 -55 000 OF 258 000 - 108 000	150 000

✓✓

✓✓

✓✓

✓ ✓

een deel korrek

9

4.3 CLASSICO BPK. KONTANTVLOEI STAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 OKTOBER 2014

KONTANTVLOEI UIT BEDRIJFSAKTIWITEITE	625 000
Kontant gegenereer van bedrywighede	1 985 500
Rente betaal	(175 500)
Belasting betaal (27 500 ✓ + 375 000 ✓ + 22 500 ✓)	(425 000)
Dividende betaal (385 000 ✓ + 825 000 ✓ – 450 000 ✓)	(760 000)
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE	534 000
Vaste bates aangekoop	(48 000)
Opbrengs van bates verkoop (500 000 ✓ + 82 000 ☒ sien 4.1.2 c)	582 000
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	925 000
Opbrengs van aandele verkoop	300 000
Verandering in lening (2 000 000 ✓ - 1 375 000 ✓)	625 000
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	2 084 000
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN	207 500
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE	2 291 500

☒☒☒☒

✓

☒☒

✓✓

☒☒ ✓

✓

✓

24

4.4

Besluite deur direkteure	Rede om John se opinie te ondersteun	Rede om die direkteure se besluit te ondersteun (behalwe om die kontantvloei te verbeter)
Meer aandele uitgereik	Verwater die opbrengs aan die bestaande aandeelhouders ✓✓	Goedkoper opsie as verkryging van fondse aangesien lenings rente dra ✓✓
Vaste bates verkoop	Verhoed dat die maatskappy bevoordeel word deur kapitale aanwins ✓✓	Onproduktiewe of ongebruikte bates sal onderhoudkoste veroorsaak. ✓✓

8

4.5

Bereken die vuurproefverhouding.

$$\frac{(1\,075\,000 \checkmark + 2\,291\,500 \checkmark)}{3\,366\,500} : 1\,450\,000 \checkmark$$

$$= 2,3 : 1 \checkmark \text{ of } 2,32 : 1 \text{ een deel korrek}$$

4

Bereken die verdienste per aandeel.

$$\frac{975\,000 \checkmark}{750\,000 \checkmark} \times 100s$$

$$= 130 \text{ sent } \checkmark \text{ een deel korrek}$$

3

Bereken die opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang.

$$\frac{975\,000 \checkmark}{\frac{1}{2} \checkmark (4\,450\,000 \checkmark + 4\,000\,000 \checkmark)} \times \frac{100}{1}$$

$$= 23,1\% \checkmark \text{ of } 23,08\% \text{ of } 23,07\% \text{ of } 23\% \text{ een deel korrek}$$

5

Bereken die skuld-ekwiteit-verhouding.

$$2\,000\,000 \checkmark : 4\,450\,000 \checkmark$$

$$= 0,45 : 1 \checkmark \text{ (of } 0,5:1) \text{ een deel korrek}$$

3

- 4.6 Die direkteure het voorgestel dat die besigheidsbedrywighede in die nuwe finansiële jaar uitgebrei moet word. Een van die direkteure het voorgestel dat die uitbreidings deur 'n lening van R1 000 000 gefinansier moet word, in plaas van die uitreik van aandele aan die publiek. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers om sy mening te staaf.**

Finansiële aanwyser	✓	✓
Neiging	✓	✓
Verduideliking	✓	✓

Skuld/Ekwiteit-verhouding

- Dit het van 0,34: 1 tot 0,45:1 verhoog.
- Maatskappy se finansiële risiko is nog laag.

Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend

- Dit het van 18% tot 26% verhoog
- Maatskappy is positief gerat aangesien dit die rentekoers op lenings, wat tans 12% is, oorskry.

6

4.7

- 4.7.1 Bereken die bedrag dividende wat Bongani vir die finansiële jaar geëindig 31 Oktober 2014 sal verdien.**

$32\,000 \checkmark \times 110 \text{ sent } \checkmark = R35\,200 \checkmark$ een deel korrek
(R1,10)

3

- 4.7.2 Behoort Bongani met die dividendbeleid van Classico Beperk tevrede te wees? Haal aan en verduidelik toepaslike finansiële aanwysers om jou antwoord te staaf.**

Ja / Nee ✓

Aanwyser	✓
Syfers	✓
Verduideliking	✓

Verduideliking vir ja:

VPA is 130 sent en DPA is 110 sent.

$(110/130 \times 100)$ 85% van verdienste aan aandeelhouders gegee, in vergelyking met $(75/94 \times 100)$ 80% die vorige jaar gegee.

Die dividende het van 75 sent tot 110 sent verhoog

Verduideliking vir nee:

VPA is 130 sent en DPA is 110 sent.

$(110/130 \times 100)$ 85% van verdienste aan aandeelhouders gegee, in vergelyking met $(75/94 \times 100)$ 80% die vorige jaar gegee.

Die dividende het van 75 sent tot 110 sent verhoog

Meer word aan dividende uitbetaal en minder word vir toekomstige uitbreiding teruggehou.

4

4.7.3 Bongani wil sy aandele in Classico Bpk. verkoop en sy fondse in 'n alternatiewe belegging belê. Jy stem nie met hom saam nie. Haal aan en verduidelik EEN toepaslike finansiële aanwyser, behalwe dividende, om hom te ontmoedig om sy aandele te verkoop. Jou antwoord moet die werklike syfer/verhouding/ persentasie insluit.

Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (OOAB) is 23,1% ☒ sien 4.1.5

Hoër as die opbrengs op vaste deposito's, 5,5%. ✓

Sterk vertoning van maatskappy kan in die toekoms aanhou en groter opbrengste vir Bongani bied. ✓✓

OF

Die waarde van sy aandele het van R4,75 (475 sent) tot R9,50 (950 sent) verhoog. (twee punte)

Dit is 'n kapitaal groei van 100% in slegs drie jaar. Sy belegging in die maatskappy het van R152 000 ($32\ 000 \times R4,75$) tot R304 000 verhoog. Sulke hoë opbrengste sal nie in buite-beleggings verdien word nie. (twee punte)

4

TOTALE PUNTE
75

VRAAG 5**5.1 PRINCESS BIN-FABRIEK****5.1.1 PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2015**

Grondstowwe/Direkte materiaalkoste kontroleer bewerking	742 500	✓
Direkte arbeidskoste 452 000 ✓ + 114 000 ✓✓ een deel korrek	566 000	✓
Primêre koste	1 308 500	✓
Fabrieksbokoste (256 270 ✓ + 75 030 (huur) ✓✓ – 4 500 ✓)	326 800	✓
Totale produksiekoste kontroleer bewerking	1 635 300	✓
Goedere in bewerking (1 Maart 2013)	58 500	✓
	1 693 800	
Goedere in bewerking (28 Feb. 2014) kontroleer bewerking/ moet afgetrek word	(66 300)	✓
Koste van produksie van klaarprodukte	1 627 500	✓✓

46 500 x R35

16

**5.1.2 INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2015**

Verkope	2 180 000	✓
Koste van verkope (2 180 000 + 60 000 ✓) x 100/160 ✓ een deel korrek	(1 400 000)	✓
Bruto wins kontroleer bewerking	780 000	✓
Bedryfsuitgawes	(213 800)	
Verkoops- en verspreidingskoste (127 100 ✓ - 1 240 ✓✓)	125 860	✓
Administrasiekoste (62 930 ✓ + 25 010 ✓) as 1/3 van huur oorskry	87 940	✓
Netto wins vir die jaar kontroleer bewerking (afgetrek)	566 200	✓

13

5.2 ROB SE POTLODE

5.2.1 Lewer kommentaar op die vaste koste per eenheid. Neem kennis dat vaste koste van R236 800 in 2013 tot R238 000 in 2014 toegeneem het.

Die vaste koste per eenheid het van R3,20 tot R2,80 afgeneem. ✓
Wet van meer opbrengs (meer eenhede is in 2014 geproduseer). ✓

2

5.2.2 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig 30 Junie 2014.

$$\frac{238\,000}{14,50 - 11,75}$$

= 86 545,45 of 86 546 eenhede ☒ een deel korrek

4

Beskou jy die vlak van produksie as bevredigend of nie? Haal syfers aan en verduidelik om jou mening te staaf.

Nie bevredigend ✓
Verduideliking ✓✓ aanhaal van syfers ✓ (merk volgens GBP berekeninge hierbo)
Alhoewel die onderneming meer goedere as verlede jaar geproduseer het, (85 000 – 74 000), het dit misluk om vanjaar gelyk te breek. (86 456 – 85 000)
Lae wins verlede jaar / verlies hierdie jaar.

4

5.2.3 Identifiseer EEN probleem met die veranderlike koste. Haal toepaslike syfers aan om jou antwoord te staaf.

Koste geïdentifiseer ✓ syfers ✓
Grondstofkoste het van R4,00 tot R5,50 per eenheid toegeneem.

Maak TWEE voorstelle wat hy kan gebruik om die geïdentifiseerde probleem op te los.

Enige TWEE voorstelle: ✓✓ ✓✓

Moontlike antwoorde:

- Monitor produksie tegnieke om afval te minimaliseer.
- Lei werkers op
- Koop in massa om voordele van korting te kry.
- Kyk uit vir plaaslike verskaffers - verminder vervoerkoste

6

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 6

- 6.1 Verduidelik die belangrikheid daarvan om begrote syfers met werklike syfers vir dieselfde tydperk behaal, te vergelyk.**

Enige geldige verduideliking ✓✓

Afwykinge kan opgespoor word en remediërende maatreëls kan in plek gestel word.

Stel vas of die begroting realisties was.

Om neigings in swak bestuur van kontant vas te stel.

2

- 6.2 Bereken die ontbrekende bedrae (aangedui deur a, b en c) in die Debiteure-invorderingskedule vir die begrote tydperk Maart tot Mei 2015.**

a	6 048 ✓✓
b	5 320 ✓
c	15 750 ✓

4

- 6.3 6.3.1 Bereken die begrote totale verkope vir Maart 2015.**

$$10\,500 \times 100/20 = 52\,500 \quad \checkmark\checkmark$$

2

- 6.3.2 Bereken die begrote bedrag van betaling aan krediteure gedurende Mei 2015.**

$$\begin{array}{l} 40\,000 \\ 70\,000 \checkmark \times 100/175 \checkmark \times 70\% \checkmark = 28\,000 \quad \checkmark \text{ enige een deel korrek} \\ \text{of} \\ 12\,000/30 \times 70 = 28\,000 \end{array}$$

4

- 6.3.3 Bereken die begrote salarisse van die winkelassistente vir April 2015.**

$$\begin{array}{l} 102\,000/12 = 8\,500 \\ 8\,500 \times 3 = 25\,500 \\ 15\,300 \times 9 = 137\,700 \\ 25\,500 \checkmark + 137\,700 \checkmark = 163\,200 \quad \checkmark \text{ enige een deel korrek} \end{array}$$

3

6.3.4 Bereken die persentasie verhoging in die salaris van die bestuurder wat in Mei 2015 verwag word.

$$\begin{array}{c} 3\,200 \text{ (1 punt)} \\ (19\,200 - 16\,000) \checkmark / 16\,000 \checkmark = 20\% \checkmark \end{array} \text{ enige een deel korrek}$$

3

6.3.5 Bereken die bedrag van die addisionele lening wat na verwagting op 1 April 2015 verkry sal word.

$$875 \checkmark \times (100 \times 12) / 14 \checkmark = 75\,000 \checkmark \text{ enige een deel korrek}$$

3

6.4 'n Beampte van die plaaslike munisipaliteit het aangebied om Brakpan Skryfbehoeftewinkel aan te beveel vir die verskaffing van skryfbehoeftes ter waarde van R500 000. Hy sal dit egter slegs doen as Vukile hom R20 000 kontant betaal.

Gee Vukile raad in die verband. Noem TWEE punte.

Enige twee voorstelle ✓✓ ✓✓

- Hierdie is omkoop wat oneties is.
- Indien hierdie inligting openbaar gemaak word, sal dit 'n negatiewe uitwerking op die onderneming in die toekoms hê.
- Vukile moet formeel tender by die munisipaliteit om 'n kontrak deur die normale proses te verkry.

4

6.5 Identifiseer DRIE oorbetalings vir April. Verskaf syfers om jou antwoord te staaf. Verskaf'n geldige rede vir elke oorbetaling om Vukile se besluit te ondersteun.

	April-betalings met syfers	Geldige rede
	Item en syfer ✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓
1	Die bonus van die bestuurder in Februarie 2015 (R24 000) is nie in berekening geneem nie.	Hy het die diens van 'n waardevolle werker behou
2	Aankope van voertuie (R180 000)	Die verskil tussen die motor-uitgawes en die aflewerings-koste is R5 200 per maand
3	Kontantaankope van goedere (R28 000) is beduidend meer as die begrote syfer (R12 000)	Moontlik voordeel getrek van korting op grootmaat aankope

6

Verduidelik hoe hierdie meningsverskil met sy vrou in die toekoms voorkom kan word.

As hulle gesamentlik die onderneming bestuur, behoort hulle spesifiek 'n vergadering te hou om die begroting op te stel en behoort Vukile sy vrou in te lig as hy geld wil spandeer op nie-begrote uitgawes. ✓✓

2

Noem TWEE ander strategieë wat Vukile en sy vrou in die toekoms kan oorweeg om die resultate van die onderneming te verbeter.

Enige twee geldige punte: ✓ ✓

- Adverteer maandeliks
- Verminder die aantal winkelassistente
- Herinstel die aflewerings aan klante
- Onderhandel langer krediet terme met krediteure

2

**TOTALE
PUNTE**

35

TOTAAL: 300